

LÄÄNE-EESTI SAARTE BIOSFÄÄRI PROGRAMMIALA TEGEVUSED 2018

Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala 5 strateegilist eesmärki:

1. BPA on kujunenud kestliku majanduse ja looduskasutuse pilootpiirkonnaks;
2. Looduslik mitmekesisus on säilitatud;
3. BPA on hoidnud ja eksponeerinud saarte kultuuripärandit;
4. BPA omab rohemajandust toetavat uuringu-, seire- ja koolitusprogrammi;
5. BPA eesmärkide saavutamisel toimib aktiivne koostöö.

Juhindudes säästva arengu eesmärkidest, keskenduti 2018 aastal peamiselt seitsmele eesmärgile:

Neljas (4) – Elukestev õpe; säästvat arengut toetav haridus

Üheteistkümnes (11) – Vaimse ja materiaalse pärandikultuuri ja kultuuripärandi säilimine

Kaheteistkümnes (12) – Jätkusuutlik tootmine ja tarbimine (sh ringmajanduse edendamine), korrastatud jäätmemajandus

Kolmeteistkümnes (13) – Kliimamuutuste mõjud, ohjamine ja kohandumine

Neljateistkümnes (14) – Ökosüsteemide säilitamine/ Loodusrikkuse säilitamine/ kohalike kalaliikide populatsioonide kudekarja biomass; heas seisundis rannikuveekogumite osakaal

Viisteist (15) – Ökosüsteemide säilitamine/ Loodusrikkuse säilitamine/ kaitstavate alade osakaal maismaal; kaitstava metsaala pindala osakaal, elupaigatüüpide arv, liigirikkus

Seitseteist (17) – Säästva arengu alane ülemaailme partnerlus

Kultuuriruumi elujõulisus

Hiiumaa Metsaselts viib jätkuvalt läbi erinevaid koolitusi oma seltsi liikmetele. 2018 aastal tutvustati metsa kasvukoha tüüpe (17.07); toimus õppepäev metsateede kasutamisest (06.11) ja õppepäev, kus arutleti ulukite ja inimeste vahelistest suhetest (14.12).

2018 aastal jätkus mahukas Life-projekt „Elu alvaritele“, mille käigus on taastatud 1900 ha loopealseid, mida edaspidi hooldavad projekti toel soetatud kariloomad – veised, lambad ja hobused.

Biosfäärialal on toimunud mitmeid muudatusi kaitse planeerimise valdkonnas, need on olulised biosfääriala tzoneeringut arvestades:

Vormsi MKA kaitse –eeskirja muutmise kavatsuse ettepaneku koostamine, avalikustamisele ei jõudnud.

Hiiu maakond: Jõustus Apollo meremadaliku looduskaitseala käiste-eeskiri. Uuendati ja jõustus Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eeskiri. Kaitsekorralduskava said Paope loo hoiuala ja Pühalepa hoiuala. Paope looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmise kavatsuse avalikustamine

Saare maakond: Jõustus Sääre looduskaitseala kaitse-eeskiri, mis moodustati peamiselt vana kaitsekorraga Vesitükimaa laidude baasil. Jõustus Tagamõisa looduskaitseala kaitse-eeskiri, mis moodustati peamiselt vana kaitsekorraga Tagamõisa puisniidu baasil. Viieristi looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmise avalikustamine. Kesknõmme looduskaitseala käiste-eeskirja muutmise kavatsuse avalikustamine. Jõustus Pamma maastikukaisteala kaitse-eeskiri. Algatati Mullutu-Loode looduskaitseala käiste-eeskiri menetlus. Jätkus Üügu maastikukaitseala kaitse-eeskirja menetlus. Jätkus Tupenurme maastikukaitseala kaitse-eeskirja menetlus. Avalikustati Abruca looduskaitseala käiste eeskirja muutmise kavatsus. Kaitsekorralduskavad valmisid Asva hoiualale, Saaremetsa hoiualale. Menetluses on Liigalaskma-Orinõmme hoiuala kaitsekorralduskava.

KeA on andnud kooskõlastuse Muhu vv kudealade parendamiseks (Nossa soon, Lõetsa jõgi, Pädase jõgi, Soonda jõgi). Lisaks puhastati Tohlu kraavi Liivi lahe poolset otsa (ca 300 m). Seda vedas Heiki Hanso ja MTÜ Väikese Väina Selts.

Heaks traditsiooniks on saanud üle-Eestiline üritus „Avatud sadamate päev“. 28.04 avasid paljud meie saartel asuvad sadamad oma kuurid ja kaid külastajatele, et tutvustada rannakalanduse traditsioone ja pakkuda erinevaid kalahõrgutisi kohalikust kalast. Koostöös KeM toimus (10.05) infopäev kudealade taastamisest.

2018. aastal toimus MTÜ Saarte Geopark poolt korraldatud loodusgiidide koolitus, kus keskenduti looduse interpreteerimise meetoditele, koolitusel osalejad said omandatud tehnikaid Saaremaal ja Muhumaal rakendada.

MTÜ Visit Saaremaa korraldas 2018 aprillikuus turismiseminari Metsamajakad, mida viis läbi EKA sisearhitektuuriosakonna professor Hannes Praks. Teemadeks: Mis asi on loodusarhitektuur; kuidas selle abil loodust ja kultuuri uurida; millist kasu võivad loodusarhitektuurist saada kohalikud turismiedendajad ja turismiettevõtjad.

Meie saarte elu- ja looduskeskkonnale sobivaid sihtrühmi määratleti koolitusel Hiumaa turismi ettevõtjatele. Toimus seminar saarelisest eluviisist ja selle erilise esile toomisest.

Kultuuripärandi koolitusi viiakse traditsiooniliselt läbi Saaremaal, Vilsandi Rahvuspargis ja selle ümbruses. 2018 aastal toimusid: akende ja tarbeesemete restaureerimise õppepäevad, tõrva ja keeduvärvi valmistamise koolitus, toimus Vilsandi kirjanduse päev, viidi läbi Vilsandi Rahvuspargi juubelisimman, kiviehitiste konserveerimise õpituba, saepäev ja murraku päev.

Keskkonnahariduse osakond viib jätkuvalt läbi õppeprogramme üldhariduskoolides. Koolidele laenutatakse välja näitusi ning õppemänge.

KHO teavitustegevused: keskkonnahariduse ümarlauad, konverentsid, infopäevad, Vilsandi RP koostöökogu, õppepäevad ja viktoriinid. KHO on abiks noorte uurimistöode/lõputööde juhendamisel, talgutel osalemine, osalemine Hiiu Folgil, looduskaitsekuu tähistamine matkadega, avastusrada, avatud looduskeskuste päevad, laagrid (JR) ja koolitused (JR). KHO viis läbi koolitusprogrammi omavalitsuste keskkonnaspetsialistidele.

Spetsialisti tegevused kalendaarselt:

Dets 2017 – märts 2018: Biosfääripäeva ettevalmistused, lektorid, läbirääkimised, teavitustöö, seminari korraldus

Jaan-veebr. 2018: NordPlus Adult projekti ettevalmistamine ja koostamine koostöös Hiiumaa Ametikooliga, projekti partnerite määratlemine, läbirääkimised

Veebr-aprill: Biosphere Challenge projekti kohandamine meie koolidele, tõlkimine, partnerite kaasamine

Veebr: Leader-programmist projektitoetuste taotlejate nõustamine

Märts: UNESCO õppeprogramm Hiiumaa Ametikoolis väikesadamate spetsialistidele

Märts: Projekti SHAPE survey küsimustikule vastamine

Märts: Õpilaskonverentsi tublimate õpilaste autasustamine 22.03

Märts: UNESCO õppeprogramm Kärdla Põhikoolis 23.03 (Biosphere Challenge)

27. märts: Biosfääripäev „**Kliimamuutuste peegeldused Eesti rannaveses**“ ; „**Minevikust tulevikku: Läänemere kliimamuutused, võõrliigid ja kalandus**“; „**Kalade eluolust Läänemeres**“. Seminari korraldamine, Biosfääri programmiala nõukoja koosolek

Aprill: ESPON küsitlusele vastamine

14.04: UNESCO MaB programmi esitlus Hiiumaa Erametsaseltsile

Aprill: Projektile Biosphere for Baltic Eesti sisendi koostamine

25.04: UNESCO MaB programmi esitlus MTÜ Hiiukalale

Mai: Hiiumaa rohelise märgi uurimustöö retsenseerimine, retsensiooni koostamine

14.-15.05: Osalemine projekti Biosphere for Baltic töökoosolekul, Ettekanne Lääne-Eesti saarte biosfäärialast Rootsis

Mai: Ettevalmistused (eel)arvamusfestivaliks, kohtumised korraldajatega, teemade valimine, paneeldiskussioonide vedajate valimine, läbirääkimised

Mai: Kohtumine Hiiumaa ja Saaremaa Leader-programmi tegevusgruppide juhtidega, UNESCO võimaluste tutvustamine

05.06: Hiiumaa Turismikonverentsil ettekanne

11.06: Uue tegevuskava arutelu Leader tegevusgruppidega

Juuni: Saaremaa Ehtsa kaubamärgi nõustamine

15.06: Kohtumine Visitsaaremaa juhatusega Kuressaares

22.06: Projekti Hiiu viiul lõpuüritus, valmistoodangu esitlemine

2.-4. juuli: osalemine projekti NordPlus Adult esimesel koosolekul Hiiumaal

06.07: UNESCO küsitlusele vastamine – Survey on funding sources from EU and EU commission that you have been able to mobilize over the last 10 years (2008-2018)

18.07: UNESCO küsitlus – Implementation of Lima Action plan

16.08: Eelarvamusfestivali ettevalmistamine, korraldamine ja läbiviimine

06.09: Koosolek UNESCO Eesti Rahvuslikus komisjonis. Osalejad: UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni nõukoja liige Toomas Kokovkin; UNESCO ERK peasekretär Kerli Gutman, haridusprogrammi koordinaator Madli Kumpas; Keskkonnaamet: peadirektori asetäitja Leelo Kukk, BPA spetsialist Lia Rosenberg, nõunik Kaja Lotman.

Arutelu teemadeks Toomas Kokovkini valimine UNESCO MaB büroo liikmeks; Läänemere-äärsete biosfäärialade koostööst; osalemisest säästva arengu komisjoni töös.

NordMaB küsimustikule vastamine

September: UNESCO teema sisseviimine valdade arengukavadesse, ettepaneku koostamine ja saatmine arengukavade koostajatele, nt Saaremaa vallale selline sõnastus: **Saaremaa kui saar on osa Lääne-Eesti saarte biosfääri programmialast. Lääne-Eesti saared kuuluvad ülemaailmsesse biosfäärialade võrgustikku ja siin järgitakse UNESCO programmi „Inimene ja biosfäär“ põhimõtteid.**

Viide:

Programmi õiguslikuks aluseks on „Säästva arengu seaduse“ biosfääri programmiala staatust sätestav §13: „(1) Biosfääri programmiala on UNESCO programmiga MaB (Man and Biosphere) haaratud ala haridus-, seire- ja uurimistöö korraldamiseks ning loodusvarade kaitse ja säästliku kasutamise ühitamiseks. (2) Biosfääri programmialal töötatakse välja inimeste ja nende elukeskkonna tasakaalustatud suhete alused ning suunatakse planeerimis- ja arendustegevuse kaudu kohalikku arengut vastavalt UNESCO programmi MaB eesmärkidele.“

19.09: Aasia turismi seminar

24.-26.09: Osavõtt NordPlus Adult projekti kohtumisest Rootsis, Blekinge Archipelago BR

27.09: KHO infopäev Paladel – Biosphere Challenge projekti tulemuste tutvustamine

1.-3. oktoober: Osavõtt NordMaB töökoosolekust Päijänne järvestu alal Soomes (biosfääriala kandidaat), 2018 tegevusaruanne, koostöö planeerimine Põhjamaade biosfäärialade vahel, ühiste teemade väljaselgitamine

3.-5. oktoober: Osalemine projekti Biosphere for Baltic töökoosolekul Turu saarestiku biosfäärialal Soomes, osalemine töörühmades, edasise koostöö planeerimine

Oktoober: Hiiumaa kataloogi ja Saaremaa kataloogi UNESCO tekstide koostamine

25.-26.10: Lääne-Eesti turismi konverents Hiiumaal

Oktoober: 2006 aastal läbiviidud CoastSust uuringu küsimustikud Arhipelaagi arhiivist edastatud TalTech Mereakadeemiale uue uuringu läbiviimiseks, läbirääkimised uuringuks vajalike rahaliste vahendite leidmiseks

01.11: Uue tegevuskava arutelu Hiiumaa arenduskeskuses

06.11: Hiiumaa loodus- ja tegevuskeskuse hindamiskomisjon – protsessi kommentaarid, osalemine hindamiskomisjoni töös

16.11: UNESCO õppeprogramm Hiiumaa ametikoolis väikesadamate spetsialistidele

26.-28.11: Osalemine projekti NordPlusAdult kohtumisel Lätis, North-Vidzeme BR, Vidzeme rakenduskõrgkoolis

Detsember: Läbirääkimised võimaliku ühise projekti teemal Nord-Vidzemega Est-Lat programmi

04.12: Kohtumine Kärkla eakatega võimaliku uue koolitusprogrammi (Biosphere ambassadors) käivitamiseks

12.12: Mahe-ümarlaua ettevalmistamine, kokkukutsumine ja läbiviimine koostöös Hiiumaa Arenduskeskusega

14.12: Metsaseltsi koolitus Paladel, UNESCO MaB programmi tutvustus

Detsember: Biosphere for Baltic projektile tekstide ja fotode edastamine lõpuaruande jaoks

Detsember: UNESCO tahvlite paigaldamine laevadele; Soela ja Ormsö laevadel kuvaritel

Osalemine Leader-programmi hindamiskomisjoni töös, Hiiumaa rohelise märgi hindamiskomisjoni töös

Uute partnerite nõustamine – Põhja-Tooma, Tärkma sadam, OÜ Koplímäe Mahe talu, Saaremaa Piimatööstus AS